De van Eeghen Dynastie

Het overlevingsmechanisme van koopmansfamilie Van Eeghen, inmiddels toe aan de 15de generatie.

Willem van Eeghen, net 32, is druk bezig zijn koffers te pakken. Nederland zit in een diepe crisis, begin jaren tachtig, en Willem heeft besloten zijn heil in Amerika te zoeken. De green card, die nodig is om te mogen werken in de VS, is bijna binnen. Niets staat een nieuwe toekomst in de weg. Dan gaat de telefoon. Vader Ernst. Diens vraag is even simpel als ingrijpend: 'Wil je bij de firma in Amsterdam komen werken?'

Willem heeft er nooit bij stilgestaan dat hij het eeuwenoude Amsterdamse handelsbedrijf Van Eeghen zou kunnen leiden. Dat was meer iets voor zijn oudste broer, Jochem. Of anders voor Maarten, de op een na oudste. Maar Maarten kiest als voormalig straaljagerpiloot voor de vliegwereld en Jochem vindt de handel in uien en knoflook acultureel en niet bij hem passen. Dus komt Willem als derde broer in beeld. Hij droomt, na een jeugd in Afrika, een theologiestudie in Engeland en banen in het Nederlandse bedrijfsleven, van een carrière als ondernemer in Amerika. Het telefoontje van vader Ernst zet alles op zijn kop. Even nog aarzelt hij over het verzoek. Zijn vader is een dominante figuur: oud-militair, gedisciplineerd, streng in de leer. Een man die conflicten niet uit de weg gaat, terwijl Willem meer van de harmonie is. Al snel stapt hij over zijn twijfels heen. 'Ik merkte dat mijn bloed sneller ging stromen', zegt Willem terugkijkend. 'Ik had meteen het gevoel dat het mijn verantwoordelijkheid was de firma over te nemen.'

Met Willem komt de 14de generatie Van Eeghen in het bedrijf. Zoons zoals Willem, maar ook neven en weduwes van een pater familias, altijd was er wel een Van Eeghen te vinden die het zijn plicht vond of het vanzelfsprekend achtte het bedrijf voort te zetten. Willem van Eeghen: 'Het gevoel van continuïteit zit diep bij ons in de aderen.'

Het wordt dus geen Manhattan voor Willem, wel de Herengracht in Amsterdam. Om precies te zijn het deel dat de Gouden Bocht wordt ge-

De komende en gaande topman van Van Eeghen. Jeroen (links), neef van Willem moest gewoon solliciteren.

Tekst Michèle de Waard | foto's: Mark Prins

Deze maand bestaat de Van Eeghen-dynastie 350 jaar. ‘Maar we zijn groentjes vergeleken bij andere dynastieën’, lacht Willem relativerend

noemd — het meest prestigieuze deel van de gracht waar Van Eeghen sinds 1740 is gehuisvest. Op het dak van het patriciërshuis steken Neptunus en Mercurius scherp af tegen een blauwe lucht. In het pand hangen vooral schilderijen met zeegezichten. In de kamer van Willem staat een miniatuur van *Witch of the Waves,* een *tea clipper* die de familie in 1855 opkocht van de Amerikanen. Het waren de hoogtijdagen van het handelshuis, met een vloot van zeker twaalf klippers. ‘We deden toen alles’, zegt Willem, door chroniqueur Wim Wennekes eens beschreven als ‘een fijnbesnaarde man die zo weggelopen lijkt uit de roman *Buddenbrooks* van Thomas Mann’.

Deze maand bestaat de Van Eeghen-dynastie 350 jaar. ‘Maar wij zijn groentjes vergeleken bij andere dynastieën’, lacht Willem relativerend. De Japanse hotelketen Hoshi bijvoorbeeld stamt uit 718. Willem ontmoet deze en andere oude families regelmatig tijdens bijeenkomsten van de Henokiens, een netwerk van internationale familiedynastieën in Parijs, genoemd naar Henoch, de ‘onsterfelijke’ bijbelse patriarch en overgrootvader van Noach.

Bij de Henokiens ontmoet Willem de Beretta’s (geweren) uit Italië, de Latours (wijnen) uit Frankrijk en de Lombard Odiers (banken) uit Zwitserland. Allemaal families die vele eeuwen oud zijn. Willem: ‘We willen allemaal het concept van het familiebedrijf uitdragen, als werkelijk alternatief voor de multinationals. En na de uitbarsting van de financiële crisis is er daadwerkelijk meer appreciatie voor het familiebedrijf gekomen.’

Dat ziet ook Duco Sickinghe en hij heeft recht van spreken. De zoon van Marguerite van Eeghen en oud-Stork-topman Feijo Sickinghe is in het dagelijkse leven topman van het beursgenoteerde Belgische telecombedrijf Telenet en daarnaast voorzitter van de raad van commissarissen van de Van Eeghen Group. ‘Familiebedrijven zijn stabieler omdat ze een langetermijnbeleid kunnen uitvoeren.’

Van Eeghen Group

Jeroen van Eeghen (34) neemt dit weekeinde de leiding over van het Amsterdamse familiebedrijf, dat inmiddels de Van Eeghen Group heet. Er werken twaalf, veelal jonge mensen in het bedrijf. De Van Eeghen Group adviseert en distribueert voedzame ingrediënten, antioxidanten, vitaminen, derivaten, natuurlijke botanische extracten en mineralen. Elementen die te vinden zijn in capsules, pillen, poeders, potjes en flesjes, die tot de vaste uitrusting horen van joggers, andere sporters, ‘health food junkies’, van steeds meer ouderen en van baby’s.

Je zou van een dynastie kunnen spreken als een familiebedrijf de beruchte derde generatie heeft overleefd. Vader ondernemer, zoon playboy, kleinzoon bedelaar, zoals ze in Mexico zeggen. In de beleving van Willem is er een groot verschil tussen een gewoon familiebedrijf en een dynastie. ‘Toen de derde generatie het had volgehouden, voer er een diepe trots in het nageslacht. Het besef: “Dit kunnen we niet te gronde laten gaan”, is heel sterk verankerd. We willen er allemaal voor blijven knokken.’

De grootste fout: grond in Manhattan verkocht

De dynastie begon als koopmansfamilie. Stamvader Jacob van Eeghen was zo’n typische 17de-eeuwse koopman die niet alleen hielp Amsterdam groot te maken maar ook zijn eigen bankrekening. Hij zag er geen punt in om als overtuigd doopsgezinde linnen te verkopen aan de intens katholieke vijand Spanje. Eind 18de eeuw begon Christiaan van Eeghen met handel in grond in de Nieuwe Wereld, Amerika, waar de familie zich enige decennia later uit terugtrok. Willem: ‘Mijn vader noemde dat de grootste fout uit onze geschiedenis, want we hadden ook land in Manhattan. Hadden we die belangen gehouden dan waren we schatrijk geweest.’

Behalve als kooplieden waren de Van Eeghens in Amsterdam ook al snel als bankiers actief. Oyens & Van Eeghen werd in 1797 opgericht, nog steeds een van Nederlands oudste private banken. Van alle generaties tot nu toe was Samuel Pieter (S.P.) van Eeghen, die tot 1934 de leiding over het huis had, de machtigste Van Eeghen, dat wil zeggen de man met de meeste invloed en het grootste fortuin. ‘Hij was een van de belangrijkste en rijkste mannen van Nederland’, zegt Adriaan van Eeghen, sinds twee jaar commissaris, over zijn overgrootvader.

Zeker na zijn huwelijk met bankiersdochter Olga van Loon, nazaat van een van de oprichters van de VOC, was S.P. een van de bepalende figuren in financieel en zakelijk Nederland. Hij was commissaris bij de Nederlandsche Bank, de Amsterdamsche Bank, de Holland Amerika Lijn, de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de Nederlandsche Handel Maatschappij — een van de grootste handels- en financiële ondernemingen van het land en voorloper van ABN Amro. Hij was jarenlang voorzitter van de Amsterdamse Kamer van Koophandel en voorzitter van de Effectenbeurs. Hij verzette zich tegen de bouw van bruggen over het IJ omdat de haven dan minder toegankelijk zou worden, maar S.P. stimuleerde wel het plan om een luchthaven bij Amsterdam aan te leggen, Schiphol.

Ook maatschappelijk en cultureel is er een nauwe band tussen de Van Eeghens en de hoofdstad. Christiaan Pieter van Eeghen schonk in 1865 het Vondelpark aan de Amsterdammers en hij was initiator van het Stedelijk Museum. De familie ijverde voor sanering van de krotten in de Jordaan en Geertruide van Eeghen

Het patriciërshuis van de familie Van Eeghen aan de Gouden Bocht op de Amsterdamse Herengracht.

Ditmaal geen telefoontje van vader naar zoon of een dwingend 'you're next in line', maar een echte sollicitatieprocedure. 'Niet via achterdeurtjes'

was jarenlang bestuurder van het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis. Nog altijd zijn er Van Eeghens actief in de doopsgezinde Singelkerk in het centrum van Amsterdam en Hester van Eeghen maakt al jaren naam met felgekleurde tassen en schoenen in haar hippe winkels in de Hartenstraat.

Niet meer: you're next in line

Voor Willem van Eeghen is het 350-jarig bestaan van de dynastie reden genoeg een comité in het leven te roepen dat eind deze maand een lustrumfeest organiseert. Er wordt gedineerd in museum Van Loon, een gracht verderop. Het familieorkest wordt opgetrommeld en dominee Henk Leegte van de doopsgezinde Singelkerk zal spreken.

Maar de lustrumviering zal voor alles gedomineerd worden door bescheidenheid en opluchting. Bescheidenheid omdat de Van Eeghens zich de betrekkelijkheid van zaken realiseren. 'Hope for the best and prepare for the worst' is een motto van de familie. Nog maar een paar jaar geleden dwongen economische tegenwind, onfortuinlijke investeringen en marktomstandigheden het bedrijf sterk af te slanken.

Opgelucht zijn de Van Eeghens omdat het gelukt is de familie betrokken te houden bij de onderneming. Er is een gezond kernbedrijf overgebleven zonder dat het nodig was vreemd kapitaal aan te trekken. En de leiding van de Van Eeghen Group blijft in handen van de familie, want dit weekeinde is met Jeroen van Eeghen, een zoon van commissaris Adriaan, een jonge generatie aangetreden die de leiding overneemt van de inmiddels 63-jarige Willem.

Met Jeroen, 34 jaar en bij de Rabobank klaargestoomd als bankier, breekt voor het traditionele koopmanshuis een nieuwe tijd aan. Niet alleen omdat Jeroen een Rotterdammer is in een zeer Amsterdamse dynastie, maar ook omdat de opvolging radicaal anders is verlopen dan tot dan toe gebruikelijk. Ditmaal geen telefoontje van vader naar zoon, een appèl op het plichtsgevoel of een dwingend 'you're next in line'. Willem koos in samenspraak met toezichthouder Duco Sickinghe voor de nieuwe zakelijkheid: gewoon solliciteren. 'We wilden het transparanter aanpakken, niet via achterdeurtjes', zegt Willem.

Dat was uniek voor de Van Eeghens. Er kwam een profielschets, een sollicitatiecommissie bestaande uit Sickinghe en aandeelhouder Jacob van Eeghen en er werden externe adviseurs en een headhunter in de arm genomen. Leden van de familie werden uitgenodigd te solliciteren. De hoop was uiteraard dat er in de familie zelf genoeg ambitie en talent zou zitten, maar zou er binnen de familie geen geschikte kandidaat gevonden worden, dan zouden de Van Eeghens naar 'buiten' gaan. Dat zou dan voor het eerst zijn. Maar de familie was er klaar voor.

Overleven is belangrijker dan traditie

'Het overleven van het bedrijf is belangrijker dan het tegen elke prijs voortzetten van een familietraditie', zegt Marguerite Sickinghe-Van Eeghen (83). De moeder van Duco geldt als mater familias. Ze hoort met haar zus Olga tot de oudste nog levende vrouwen van hun generatie en ze is uitgesproken actief op de vergadering van aandeelhouders. In haar ogen staat de dynastie voor eigenzinnig, hard werkend, sober en sociaal. Toen de leden van het lustrumcomité haar recent bezochten in haar villa op het landgoed 't Haspel in Naarden voor een ouderwetse thee op het terras, troffen ze een ronduit opgetogen Godmother aan. De reden: ze heeft er alle vertrouwen in dat met de nieuwe man Jeroen de typische Van Eeghen-waarden behouden blijven.

Jeroen van Eeghen zal een bedrijf leiden waarin nauwelijks meer sporen van het verleden te vinden zijn. Willem heeft tijdens zijn bewind het roer al omgegooid. Er is afscheid genomen van steranijs en kaneel. 'Er viel niets meer mee te verdienen.' Hij staakte de traditionele

Zeggenschap

De Van Eeghen Group is al 350 jaar in handen van de familie. Dertig procent van de aandelen is verspreid over zo'n veertig Van Eeghens, meest nakomelingen van Henri Louis van Eeghen (1887-1976). Henri Louis was de zoon van 'de grote' Van Eeghen, Samuel Pieter (1853-1934), de man met de meeste invloed en het grootste fortuin. Henri Louis was tevens de vader van Marguerite Sickinghe-Van Eeghen, de huidige mater familias. Zeventig procent van de aandelen is ondergebracht bij de stichting LVE (Loeki/Louis van Eeghen). Loeki en Louis waren de broer en zus van Henri Louis, allebei ongetrouwd en zonder nakomelingen, en schonken de aandelen aan de stichting. Het bestuur van de stichting heeft het absolute stemrecht. In geval van een (vijandig) overnamebod wordt bij meerderheid van stemmen beslist. Geen enkel familielid heeft een blokkerende minderheid. Het stichtingsbestuur bestaat uit vijf Van Eeghens en wordt voorgezeten door Jacob van Eeghen (voorzitter), neef van Willem van Eeghen die de leiding dit weekeinde overdraagt aan Jeroen.

Mater familias Marguerite Sickhinge-Van Eeghen, bewaker van de Van Eeghen-waarden.

Met Jeroen van Eeghen treedt de 15de generatie aan. 'Ik ben geen cowboy die uit de losse heup schiet.'

Telkens als hij door het Vondelpark jogt, loopt hij een rondje om de Van Eeghen-fontein die de familie aan het park heeft geschonken

en inmiddels noodlijdende specerijenhandel waarmee Van Eeghen eens naam had gemaakt. Dat zorgde aanvankelijk voor kritische opmerkingen van familieleden, maar tot conflicten leidde het niet. Ook de banden met het bankwezen zijn definitief doorgesneden. De private bank Oyens & Van Eeghen draagt nog wel de naam van de dynastie, maar zakelijke banden zijn er niet meer.

Anno 2012 is de Van Eeghen Group een moderne voedingsspecialist. Het bedrijf is, niet voor de eerste keer, nieuwe wegen ingeslagen. Het surft op de golven van 'food and health'. Willem heeft gehandeld naar het adagium van zijn vader Ernst: 'Vandaag ben ik koopman in gedroogde knoflook, uien en chemicaliën. Maar als wij morgen handel zien in wat anders, dan in wat anders.' Willem raakte gefascineerd door gezondheidssupplementen toen hij vijftien jaar geleden door Japan reisde. Hij zag hoe de Japanse samenleving bezig was met gezondheid en met preventie van ziekten. Vergrijzing was daar toen al een groot thema.

De nieuwe topman Jeroen had de juiste papieren om de omslag verder vorm te geven toen hij de sollicitatieprocedure in ging. Van huis uit heeft hij feeling met de voedingsindustrie en zijn jaren bij de Rabobank hebben zijn strategische blik op de markt verder ontwikkeld. 'Ik ben geen casinokapitalist of een cowboy die uit de losse heup schiet', zegt hij, alerte blauwe ogen achter een trendy zwarte bril. 'Ik vind de Van Eeghen Group een mooi bedrijf: van specerijen naar duurzame healthproducten. Vergrijzing, obesitas, gezond voedsel, vleesvervangers, medische voeding... ik zie volop kansen.'

Een van Jeroens concurrenten in de sollicitatieprocedure was een zoon van scheidend topman Willem van Eeghen. Ook diens papieren klopten. Hij heeft met een andere broer al een eigen voedingsbedrijfje, Vitalit Laboratories genaamd, dat kantoor houdt in hetzelfde pand als het familiebedrijf aan de gracht. In samenwerking met multinationals als DSM ontwikkelt het gezonde drankjes, repen en supplementen tegen jetlags en trombose voor vliegmaatschappijen. Maar hij vond halverwege de procedure zijn vader Willem op zijn weg. Die deed precies het tegenovergestelde van diens vader Ernst. Willem praatte zijn zoon niet ín het bedrijf, maar juist eruit. Niet alleen omdat hij zich een uitspraak over opvolging van zijn grootmoeder herinnerde ('Niet vanzelfsprekend vader op zoon, sla eens een generatie over'), maar ook en vooral omdat Vitalit in een cruciale fase van zijn ontwikkeling zit. Een overstap van een van de oprichters zou het verkeerde signaal geven aan de aandeelhouders. En dus trok de zoon zich terug uit de procedure. Wat niet wil zeggen dat het familiebedrijf voor hem een gesloten boek is. De Van Eeghen Group heeft een belang in Vitalit en als het bedrijfje zich daadwerkelijk tot een wereldspeler ontwikkelt, zou integratie in het grote familiebedrijf wel eens tot de mogelijkheden kunnen horen.

De sollicitatieprocedure was een experiment en ze lijkt geslaagd. Jeroen heeft de juiste kwalificaties voor het bestuursvoorzitterschap van Van Eeghen en de juiste naam. Zelf vindt hij het 'bijzonder' om de leiding te krijgen over het bedrijf dat door zijn beroemde betovergrootvader werd grootgemaakt. 'Hij was een van de steunpilaren van de Nederlandse economie', zegt hij met ingehouden trots. En telkens als hij door het Vondelpark jogt, loopt hij een rondje om de Van Eeghen-fontein die de familie aan het park heeft geschonken. Tot slot is er de voorbeeldfunctie die Van Eeghen heeft voor andere familiebedrijven. 'We hebben met de opvolging laten zien dat een familie niet naar de beurs hoeft uit te wijken of het bedrijf van de hand hoeft te doen aan private-equitypartijen.'

Met Jeroen kan de dynastie weer een generatie vooruit. En de procedure laat geen nare sporen achter. Jeroens laatst overgebleven concurrent, een neef, nodigde hem na zijn benoeming meteen uit voor een diner bij hem thuis. De dynastie zal niet snel door jaloezie te gronde gaan, zegt Boudewijn, zoon van Willem van Eeghen. 'Mijn vader kon voor de zaken in het bedrijf altijd bij zijn broers en neven terecht. Je staat er in de familie nooit alleen voor.'

't Eeghem

Het geslacht Van Eeghen komt uit Vlaanderen. De naam is ontleend aan een boerderij, 't Eeghem (1500) bij Brugge. In 1632 vluchtte de familie met de kleine Jacob naar de Noordelijke Nederlanden. De familie was doopsgezind, een radicale stroming van protestants christenen en volgelingen van Menno Simons. Ze werden, net als de hugenoten, hardnekkig vervolgd door de katholieke Spaanse inquisitie. Dertig jaar later, in 1662, richtte Jacob in Amsterdam het koopmanshuis Van Eeghen op en ontwikkelt een bloeiende handel in linnen, wol, wijn, lijnzaad, zout en suiker. Jacob was een typische koopman uit het glorietijdperk van de Republiek — de Gouden Eeuw — waarin Holland en Zeeland optraden als de koop- en vrachtvaarders van Europa.

De koopvaardijschepen Amstel en Bellatrix (onder) met rederijvlag VE&Co.